

Société Réaliste

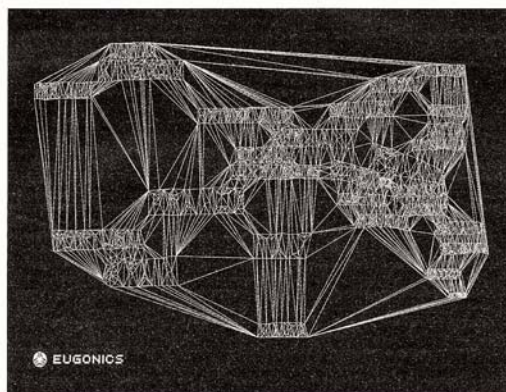
Kulturált államok

Hallott már ön az Arbëresh Államról, a Közép-Kaszpi Diktatúráról vagy az Idel-Urali Tatár Köztársaságról? Ha nem, akkor jobb, ha tudja: ezek – és még további ötven – a XX. században, Európa területén több-kevesebb ideig fennálló szuverén államok voltak.

Ha nem ismerné mind az 53 államot, amelyet a Société Réaliste művészcsoport projektje felvonultat, akkor nem – vagy nem csak – hiányos műveltségére kell gyanakodnia. Inkább azokra az állandóan változó, szövevényes és a közönséges halandó számára szinte követhetetlen politikai, történelmi – és pszichológiai – motivációs és hatalmi hálókra, amelyek meghatározzák történelmünket, és így jelenünket, valamint a jövőnket is.

A Kulturált államok: A modern életre alkalmazott művészetek és technikák nemzetközi projekt Európa politikai és kulturális térképének disszonanciáival foglalkozik. Az „eltűnt államok” kritikai vizsgálatán keresztül azt fessegeti, melyek azok a feltételek, amelyek alapján egy adott földrajzi zóna autonómnak tekinthető. Továbbmenve: egyáltalán léteznek-e olyan (egységes) feltételek, amelyek elégséges alapot nyújtanak a szuverenitásra?

Különösen aktuális ez a kérdés most, amikor a tőlünk nem is nagyon távoli Koszovó függetlensége körül olyan parázs viták zajlanak, amelyek akár egy újabb háborúba sodorhatják Szerbiát, amelynek májusban várhatóan a radikális jobboldal kerül az élére. Ráadásul éppen területe mintegy 20

Société Réaliste: EUGONICS (Kulturált államok-projekt), 2008
digitális nyomat, 70x100 cm

százalékának leválása miatt preferálja az ország lakosságának jelentős része ezt a politikai irányvonalat, figyelmen kívül hagyva, hogy valójában éppen a megválasztani készült emberek a felelősek a jelen helyzet kialakulásáért. És vajon hogyan próbálja majd az új kormány legitímálni önmaga, az ország, az EU és a világ felé azt, hogy továbbra is jogot formál Koszovóra? Nyilván történelmi és kulturális indokokkal, a realpolitikai tényezők teljes mellőzésével. Feltehetően hasonló forgatókönyv szerint, mint a XX. században már annyiszor. Ennek a scriptnek a feloldhatatlan ellentmondásai ihlették a Société Réaliste munkáját.

Feloldhatatlanok az ellentmondások például azért is, mert szociálpszichológiai kutatások megmutatták, hogy az emberek jelentős része – konkrét példánál maradva – egyaránt magyarnak tekinti a Magyarországon élő kisebbségeket, illetve a külföldön élő magyarokat, akik egyben más országok kisebbségei. Ráadásul mindezt viszonylag problémátlanul teszi,

fittyet hányva arra, hogy így nem elhanyagolható méretű csoportok lehetnek egyszerre több nemzet igényének céltábláivá. Az efféle paradoxonok pedig gördülékenyen válhatnak valós hatalmi követelések és súlyosabb esetben háborúk alapjává.

A projekt alcímét az 1937-ben Párizsban megrendezett Exposition Internationale des Arts et Techniques appliquées à la vie moderne-től kölcsönözte. Ez azért keltette fel a művészek figyelmét, mert az elsők közül va-

lól volt azzal, hogy nem a területi alapú nemzetállam-konceptiót tette meg katalogizálásának alapjául. Hogy ez a szempontváltás miért olyan figyelemre méltó, arra kifejezetten elegáns ironiával reflektál a kiállításon az EUGONICS feliratú plakát, amely az eltérő írásmódnak és kiejtésnek köszönhetően egyszerre utal a volt Jugoszláviára (és annak „példa értékű” történetére), az EU-ra, amely súlyos ellentmondásokkal küzdve igyekszik 27 nemzetállamból egy nemzetet feletti egységet létrehozni, és mindennek kritikaként az eugenetikára, amely a tökéletesség égisze alatt nyomorította már meg emberek tömegeit.

A Société Réaliste legtöbb munkáját áthatja az a komoly kutatómunkán alapuló, éles ironiával fűszerezett, háttározott és intellektuális kritikai hang, amelyet Magyarországon, sajnos, csak elvétve találunk meg. (www.societe-realiste.net)

STEPANOVIC TIJANA

A szerző az OKM Kállai Ernő műkritikai ösztöndíjában részesül.